

ข้อสอบกระบวนวิชา LW 102 หลักกฎหมายเอกชน

☞ คำสั่ง ข้อสอบมีทั้งหมด 3 ข้อ ให้นักศึกษาทำทุกข้อ (คะแนนเต็มข้อละ 25 คะแนน)

- ☐ ข้อ 1. จงอธิบายถึงความหมายของสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบตามกฎหมายเอกชนมาพอสังเขป
- ☐ ข้อ 2. ก. ในปัจจุบันเทคโนโลยีทางการแพทย์ได้พัฒนาก้าวหน้าถึงขนาดที่อาจทำการผ่าตัดให้ผู้ชายสามารถตั้งครรรภ์แทนผู้หญิงได้ ถ้าหากมีปัญหากฎหมายในเรื่องดังกล่าวเกิดขึ้น และไม่มีกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่จะนำมาตัดสินได้ ท่านจะตัดสินปัญหากฎหมายนี้อย่างไร
- ข. จงอธิบายหลักเกณฑ์การเปลี่ยนภูมิลำเนาของบุคคลธรรมดา
- ☐ ข้อ 3. นายดำคนเสมือนไร้ความสามารถ มีนายเดชเป็นผู้พิทักษ์ นายดำได้ทำนิติกรรมดังต่อไปนี้โดยได้รับความยินยอมจากนายเดช แต่ไม่ได้รับอนุมัติจากศาล
- ก. ให้นายเขียวเช่าบ้านเป็นเวลา 4 ปี
- ข. ขายบ้านที่พญาให้นายขาว ราคา 3 ล้านบาท
- ผลของนิติกรรมทั้งสองประการเป็นอย่างไร จงอธิบาย

*****

** เฉลยข้อสอบวิชา LW 102 **

- ☐ ข้อ 1. จงอธิบายถึงความหมายของสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบตามกฎหมายเอกชนมาพอสังเขป

➤ แนวคำตอบ

“สิทธิ” ตามกฎหมายเอกชน หมายถึง ความเป็นเจ้าของ ความมีอำนาจเหนือหรือความสามารถในการจัดการอย่างหนึ่งอย่างใดต่อวัตถุแห่งสิทธิ ซึ่งสิทธิต่างๆ ที่กล่าวถึงนี้เป็นประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ ผู้ทรงสิทธิตามกฎหมายเอกชนคือเจ้าของทรัพย์สิน ซึ่งมีอำนาจเหนือทรัพย์สินสามารถที่จะจัดการอย่างหนึ่งอย่างใดต่อทรัพย์สินของตนเองได้ หรือเจ้าหนี้ก็เป็นผู้ทรงสิทธิซึ่งมีอำนาจเหนือลูกหนี้ในการเรียกร้องให้ลูกหนี้ปฏิบัติตามชำระหนี้แก่ตนได้ เป็นต้น

“หน้าที่” ตามกฎหมายเอกชน หมายถึง ความผูกพันที่บุคคลจะต้องปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามสิทธิหรือประโยชน์อันชอบธรรมของบุคคล ซึ่งคำว่า “หน้าที่” มักเป็นคำที่ใช้คู่กับคำว่า “สิทธิ”

“หน้าที่” นี้ โดยปกติจะเป็นของคู่สัญญาฝ่ายที่เป็นลูกหนี้ซึ่งอาจจะเกิดจากสัญญาหรือเกิดขึ้นตามกฎหมายก็ได้ เช่น ในการทำสัญญาซื้อขาย คู่สัญญาอาจจะกำหนดหน้าที่ของผู้ซื้อและผู้ขายเอาไว้ในสัญญาว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร แต่ถ้าไม่ได้กำหนดเอาไว้ในสัญญากฎหมายก็อาจจะกำหนดหน้าที่ต่างๆ เอาไว้ อย่างเช่น กำหนดหน้าที่ของผู้ขายที่จะต้องส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้ซื้อ และกำหนดหน้าที่ของผู้ซื้อไว้ว่าจะต้องรับมอบทรัพย์สินและชำระราคาทรัพย์สินให้แก่ผู้ขาย เป็นต้น

คำว่า “หน้าที่” นี้ จะมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “หนี้” ซึ่งหมายถึงความผูกพันที่ลูกหนี้จะต้องปฏิบัติต่อเจ้าหนี้โดยการกระทำการ งดเว้นกระทำการ หรือส่งมอบทรัพย์สินนั่นเอง

“ความรับผิด” ตามกฎหมายเอกชน คือ ความรับผิดชอบอันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการไม่ปฏิบัติหน้าที่หรือการล่วงละเมิดต่อสิทธิของบุคคลอื่น ทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลนั้น ผู้ที่ทำให้เกิดความเสียหายจะต้องรับ

ผิดคดีใช้ค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนเพื่อเป็นการบรรเทาผลเสียหายที่เกิดขึ้น
เสียหายกลับคืนสู่สภาพเดิมเท่าที่จะเป็นไปได้

หรือเพื่อให้ผู้ที่ได้รับความ

*****

- **ข้อ 2.** ก. ในปัจจุบันเทคโนโลยีทางการแพทย์ได้พัฒนาก้าวหน้าถึงขนาดที่อาจทำการผ่าตัดให้ผู้ชายสามารถตั้งครรรภ์แทนผู้หญิงได้ ถ้าหากมีปัญหากฎหมายในเรื่องดังกล่าวเกิดขึ้น และไม่มีกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่จะนำมาตัดสินได้ ท่านจะตัดสินปัญหากฎหมายนี้อย่างไร
- ข. จงอธิบายหลักเกณฑ์การเปลี่ยนภูมิลำเนาของบุคคลธรรมดา

➤ **แนวคำตอบ**

ก. กรณีตามปัญหาเป็นเรื่องของ “ช่องว่างของกฎหมาย” (Gap in the law) คือ เป็นกรณีที่ไม่มีความหมายลายลักษณ์อักษรจะนำไปใช้ปรับกับข้อเท็จจริงได้นั้นเอง และเมื่อมีช่องว่างของกฎหมายเกิดขึ้น **มีหลักทั่วไปว่า** ศาลจะปฏิเสธไม่พิจารณาพิพากษาคดีโดยอ้างว่าไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่จะนำมาใช้ปรับกับคดีนั้นไม่ได้ ศาลจะต้องใช้กฎหมายโดยวิธีอุดช่องว่างของกฎหมายตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กฎหมายได้กำหนดไว้

ป.พ.พ. มาตรา 4 วรรค 2 ได้บัญญัติไว้ว่า “เมื่อไม่มีบทกฎหมายที่จะยกมาปรับคดีได้ ให้วินิจฉัยคดีนั้นตามจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น ถ้าไม่มีจารีตประเพณีเช่นนั้น ให้วินิจฉัยคดีอาศัยเทียบบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง และถ้าบทกฎหมายเช่นนั้นไม่มีด้วยให้วินิจฉัยตามหลักกฎหมายทั่วไป”

ดังนั้นตามข้อเท็จจริง ถ้าหากมีปัญหากฎหมายในเรื่องดังกล่าวเกิดขึ้น และไม่มีกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่จะนำมาตัดสินได้ คือ มีช่องว่างของกฎหมายเกิดขึ้นแล้ว ข้าพเจ้าจะตัดสินปัญหากฎหมายนี้โดยวิธีการอุดช่องว่างของกฎหมาย กล่าวคือ จะวินิจฉัยคดีตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา 4 วรรค 2 นั้นเอง

ข. หลักเกณฑ์การเปลี่ยนภูมิลำเนาของบุคคลธรรมดา นั้น ป.พ.พ. มาตรา 41 ได้บัญญัติไว้ว่า “ภูมิลำเนาย่อมเปลี่ยนไปด้วยการย้ายถิ่นที่อยู่ พร้อมทั้งด้วยเจตนาปรากฏชัดแจ้งว่าจะเปลี่ยนภูมิลำเนา”

ตาม ป.พ.พ. มาตรา 41 จะเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์การเปลี่ยนภูมิลำเนาของบุคคลธรรมดา มีหลักเกณฑ์ที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. **การย้ายถิ่นที่อยู่** หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่อยู่โดยมีการโยกย้ายสิ่งของจากที่อยู่เดิมไปที่อยู่ใหม่ หรือย้ายครอบครัวจากที่อยู่เดิมไปอยู่ที่ใหม่

2. **เจตนาชัดแจ้งว่าจะเปลี่ยนภูมิลำเนา** หมายความว่า นอกจากจะย้ายถิ่นที่อยู่แล้ว จะต้องแสดงเจตนาชัดแจ้งด้วยว่าจะเปลี่ยนภูมิลำเนาไปอยู่ ณ ถิ่นที่อยู่ใหม่ ซึ่งอาจจะแสดงเจตนาในรูปลายลักษณ์อักษรหรือโดยปริยายก็ได้ เช่น การแจ้งเสียภาษีเงินได้ ณ ถิ่นที่อยู่ใหม่ เป็นต้น

➡ **ตัวอย่าง** นายดำย้ายบ้านจากกรุงเทพฯ ไปอยู่ที่บ้านหลังใหม่ที่จังหวัดเชียงใหม่ และได้ย้ายทะเบียนบ้านจากกรุงเทพฯ ไปบ้านหลังใหม่ที่จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้ถือว่านายดำได้เปลี่ยนภูมิลำเนาจากกรุงเทพฯ ไปเป็นจังหวัดเชียงใหม่แล้ว

- **ข้อ 3.** นายดำคนเสมือนไร้ความสามารถ มีนายเดชเป็นผู้พิทักษ์ นายดำได้ทำนิติกรรมดังต่อไปนี้ **โดยได้รับความยินยอมจากนายเดช** แต่ไม่ได้รับอนุมัติจากศาล

- ก. ให้นายเขียวเช่าบ้านเป็นเวลา 4 ปี
ข. ขายบ้านที่พ่ขายให้นายขาว ราคา 3 ล้านบาท
ผลของนิติกรรมทั้งสองประการเป็นอย่างไร จงอธิบาย

➤ แนวคำตอบ

ป.พ.พ. มาตรา 34 ได้บัญญัติหลักการในการทำนิติกรรมของคนเสมือนไร้ความสามารถไว้ว่า “คนเสมือนไร้ความสามารถนั้น ต้องได้รับความยินยอมของผู้พิทักษ์ก่อน แล้วจึงจะทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ได้...

(5) เช่าหรือให้เช่าสังหาริมทรัพย์มีกำหนดระยะเวลาเกินกว่าหกเดือน หรืออสังหาริมทรัพย์มีกำหนดระยะเวลาเกินกว่าสามปี...

(8) ทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจะได้มาหรือปล่อยไปซึ่งสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ หรือในสังหาริมทรัพย์อันมีค่า...

การใดกระทำลงไปโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรานี้ การนั้นเป็นโมฆียะ”

บทบัญญัติดังกล่าวหมายความว่า คนเสมือนไร้ความสามารถนั้นสามารถทำนิติกรรมใดๆ ได้โดยลำพังตนเองและนิติกรรมนั้นสมบูรณ์ เว้นแต่นิติกรรมหรือกิจการบางอย่างที่บัญญัติไว้ในมาตรา 34 จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้พิทักษ์ก่อนจึงจะกระทำลงได้และมีผลสมบูรณ์ โดยไม่ต้องได้รับอนุมัติจากศาลก่อน แต่อย่างใด

ดังนั้นตามปัญหาทั้งสองประการ วินิจฉัยได้ดังนี้คือ

ก. การที่นายดำได้ให้นายเขียวเช่าบ้านซึ่งเป็นอสังหาริมทรัพย์เป็นเวลา 4 ปี ซึ่งมีกำหนดระยะเวลาเกินกว่า 3 ปี ตามมาตรา 34(5) จึงต้องได้รับความยินยอมจากผู้พิทักษ์ก่อน ดังนั้นเมื่อนายดำได้ทำนิติกรรมดังกล่าวโดยได้รับความยินยอมจากนายเดชผู้พิทักษ์แล้ว **นิติกรรมการให้เช่าบ้านของนายดำจึงมีผลสมบูรณ์ โดยไม่ต้องได้รับอนุมัติจากศาล**

ข. การที่นายดำได้ขายบ้านซึ่งเป็นอสังหาริมทรัพย์ให้แก่ นายขาว เป็นการทำนิติกรรมเพื่อปล่อยไปซึ่งอสังหาริมทรัพย์ ตามมาตรา 34(8) จึงต้องได้รับความยินยอมจากผู้พิทักษ์ก่อน และเมื่อนายดำได้ทำนิติกรรมดังกล่าวโดยได้รับความยินยอมจากนายเดชผู้พิทักษ์แล้ว **นิติกรรมซื้อขายบ้านระหว่างนายดำกับ นายขาวจึงสมบูรณ์ โดยไม่ต้องได้รับอนุมัติจากศาล**

*****

“ชมรมลูกพ่อขุนประยุทธ์”